

Діло

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
—
Конто нрчт. шлани 26.726
—
Адреса телеграфна: „Діло—Львів“
—
Число телефону 505
—
Рукописів редакція не бере.

ПЕРЕДПЛАТА
в Австро-Угорщині:
місячно . . . . . 5 — К.
чвертлічно . . . . . 15 —
піврічно . . . . . 28 —
річно . . . . . 50 —
у Львові (без доставки):
місячно . . . . . 4 — К.
чвертлічно . . . . . 12 —
піврічно . . . . . 22 —
річно . . . . . 44 —
в Німеччині:
місячно . . . . . 25 — М.
річно . . . . . 50 —
За зміну адреси платити по 50 с.

Ціна оголошень:
Реклама постійної, двохтижневої або тритижневої, розміром 80 с. в одній колонці 1 с. в одній колонці 1'30, в одній колонці частіше передати по кожному 2 с. в одній колонці 2 с. Склади оголошень в редакції. Оголошення в редакції в день виходу газети. Ціна оголошень в інших місцях.
Один прагматичний коштує у Львові 16 с. на провінції 20 с.

Видат: Видавничий Спілка „Діло“.

Начальний редактор Д-р Василь Панько.

Тема для польської експанзії на українські землі.

Мир в Бересті — „німецька інтрига“ є ціли „посіаня незгоди“ між Поляками й Українцями. — Польське „братерство“. — Продовжити польсько-українську границю між польською й українською територією в Австрії.

(Л.) Львів, 15 лютого 1918.

В польських протестах проти етнографічного принципу в означені границі між Українською Народною Республікою і польською територією, занятою осередини держави, а саме також фрази, що приймає етнографічного принципу для означення цієї границі, се „німецька інтрига“, яка по думці мажоритарної частини українського народу, та що обидві народи „догодять ся“.

Цю фразу в різних варіантах чули ми вже не раз, — одначе все таки розглянемо її, щоби теперішню хвилю між нами й Поляками не остало недоговорене.

Фраза про „німецьку інтригу“ нам добре відома: ще в 1848 р. голосили Поляки, що український народ в Галичині „винайшов“ віденсько-німецький бюрократ гр. Стадіні. Від тоді ця фраза ніколи не переставала лунати, а в останні 10 років перед війною Поляки вже на співі з Росіянами кричали на весь світ, що весь український рух — по сей час той бік кордону — се „німецька інтрига“. Не дякала нас: ця фраза, коли ми в Росії були виняті з цієї фрази, тут поневолені польським режимом; не дякає нас тепер, коли Українська Народна Республіка наклучила як рівноправний контрагент мир в Австро-Угорщиною й Німеччиною.

Тільки польська преса свідомо баламутить свою суспільність, коли представляє справу так, що Холмщини й Підляшяє принамо України не тому, що се було *conditio sine qua non* закладення миру, тільки тому, бо „німецька інтрига“ тоді „посіяти незгоди“ між Поляками й Українцями.

Се баламутене польської суспільності знаходимо в цілій польській пресі. Так прим. „Nowa Reforma“ пише: „Стоковато не є привідом, щоб Україна не могла обійти ся без тих земель. Чехи нам говорять, що хотять, ми ніколи не товарили, щоб українські делегати могли поставити відірване Підляшя й Холмщини від Польщі як основи й незмінну умову мира! Так не могло бути і так не було. Адже Україна не лишила ще своїх границь від Росії. Адже вона це сама не знає, де починає і де кінчає ся. Чи українські делегати сказали вже те гр. Чернінові на певне? Чи їм справді треба було ще тільки Підляшя й Холмщини, щоб заокруглити границі нової держави?“

Можливо поучити польську пресу, що границі Української Народної Республіки докладно означує третій універсал Української Центральної Ради. Сі границі сягають так далеко, як далеко сягає розселене українського народу комуністичною масою. І хто б не загрожував ті границі української держави не зможуть оружи, до не оборонити і не забезпечити їх.

Се знаємо, се так само до границь сучасної Росії, як і сучасної Польщі. І кожен, хто читав польську пресу, що українська мирна делегація в Бересті справді стала на становищі, що *conditio sine qua non* мира між осередини державами в Україною є: щоб які кусини української землі не оставили в руках такої як Польшею й польською державністю — як там за кордоном, так і тут в Австрії!

Поляки самі найбільше стверджують, як ще дуже далеко їм до порозуміння з Українцями, коли розграничене між польською й українською землею називають „німецькою інтригою“ і „сіанем незгоди“ між польським і українським народом. Чи вони не бачать, що сю незгоду поляки польсько-українське історія, — доказує: польська експанзія на українські землі? Та що ся незгода

може викнути тільки тоді, коли серед польської суспільності зникне змігнен розширити ся на сід коштом українського народу?

Коби б Поляки щонай хочли згоди, то не кричали би на весь світ проти польської української границі, означеної мировим угодою в Бересті, бо се границя признає Україні тільки те, що дійсно в історично національного погляду українське, оставляючи в о польським боці ще дуже значні українські острови.

Та ми знаємо, як Поляки розуміють згоду: Найперше забудувати польську державу в історичних границях, віддати від її панованя українській нації, а тоді „в львівській нерід погодити ся з українським“.

Ще в своїй паміти слова, які написала демократична (!) „Nowa Reforma“ з приводу українського протесту проти „австро-польського рішення“. Постановити як парод довершений факт, — клякати вона, звикнути в мури польської державності, а тоді вони вже погодять ся з долею!

Тепер говорять Поляки про „згоду“. Та чи головили вони про згоду тоді, коли їм здавало ся, що зможуть звикнути українські землі в мури польської державності? Чи говорили про згоду тоді, коли відлучали переведене відокремленя Галичини? Чи говорили про згоду тоді, коли ухвалювали резолюції про як найбільше розширене границь польської держави на сід?

Тай тепер — як вони розуміють ту згоду? Краківський соціалістичний (!) журнал „Kultura Polski“ розуміє згоду так, щоби всі українські землі, де є польська меншость, належали до Польщі, і конструє *ad hoc* границю, що при означеню границі між Польшею й Україною про державну принадлежність даної території повинен рішати інтерес меншости.

Проф. Румер рекомендує як „найліпшу в світі“ форму — Люблінську унію, отже відбудована Польщі в історичних границях, а коли б мав виступити поділ, то конструє *ad hoc* принцип, що скільки остане Поляків на Україні,

стільки має Україна належати до Польщі. Огже тому, що на величезних українських просторах розкидані островами польські меншости (які сюди прийшли як гнобителі!), має бути до Польщі приділена кусень української землі, який був би для Польщі еквівалентом за ті польські острови в українській землі!

На таких основах український народ з польським ніколи не погодить ся!

Хотять Поляки згоди, — нехай вернуть до тих рідких проблесків свідомости, що Польща вимусить вернути до своїх етнографічних границь. Такий проблеск свідомости мав перед 30 роками в Вислоух, ваялюючи в „Przeгляд i protesty“ маю під Польшею треба розуміти тільки Польщу в етнографічних границях. Та нині той сам п. Вислоух є начальним редактором „Kurjer a lwowski“, який ажкнеє Польщу в етнографічних границях уважає найбільшою кризодою для Польщі. Мав такий проблеск свідомости п. Дзшинський й, коли на австрійським соціал. конгресі в Берні говорив, що через утарнене коронного краю Галичини український народ в Східній Галичині засуджений на безнадійну меншость, та що український народ оплачує цілу польську культуру в Східній Галичині. Та нині п. Дзшинський є першим герольдом польської експанзії на українські землі. Мав такий проблеск свідомости польський митар Стадніслав Віткевич, коли в студії про Матейка і його історичні картини вликав до своїх земляків, що історична Польща — се „*siętu bezpowrotnie minione*“, та що Польща історичною конечністю вертає в етнографічні границі. Та сей розділ студії Віткевича не ввійшов навіть у видане його праці і його голос збито мовчанкою.

А тепер навіть таких дрібних проблесків свідомости серед Поляків не слідно. Тепер лунає один клич, клич експанзії на українські землі. Поки сей клич буде лунати, доти не може бути мови про згоду між польським і українським народом.

Доти для нас остає одинока дорога: Та, де сягає українська земля, поставити міцну та му польської експанзії. Таку таку кааде границю, означена мировим договором в Бересті. Таку таку треба покласти також, продовжуючи сю границю між польською й українською територією в Австрії.

Противукраїнська провокація.

Польський страйк в Українській Галичині.

Львів, 15 лютого 1918.

На поведінку зарадки польської організації загальний страйк у Львові і в Галичині цілій, себто також в українській її частині. Страйк має обійти всі державні і приватні підприємства, а цілю його є протест проти ревітанції споконвічної української Холмщини, загарбаної польськими намірами, до нагірної української держави.

Страйк сей звертає ся отже формально проти мирової політики Австро-Угорщини й Німеччини, а в дійстві в істрем своїм він звернений проти українського народу по обох боках кордону.

Страйком сем воюють Польща з почину і при співучасті п. к. урядників ще раз і — віримо в се — в останнє простягає свої хижачькі кінгті на загарблені поневолене української землі й неродности.

Надуживаючи повіреної собі австрійською державою організації публічної власти, Поляки між ин. також страйком постановили в помічу сей власти вимусити на державі самій, щоби да-

лі йшла на службу польському імперіалізму, а на сувокійній, безборонній, працюючій людинности ковою — щоби демонструвала в ім польських інтересів.

Українська людинність Східної Галичини не може бути і не буде тільки чиним свідком провокації то мису у польського імперіалізму.

Мало того, що український урядник, воюмисловець, робітник, кулець в анекдоті як випадково буде віддавати ся своїм щоденним занятям: Кожен надужте власти й сили в польської сторони стринеть ся з належною відрапою в української сторони.

Польські меншости по українських селах і містах, польські двори і польські пд-бані, розкидані серед моря української людинности, служать від чини вєслідника, що українським меншостям у більших містах не впаде волос в голову, що український громадянин — на чім би він становище не б-в — зможе також

в день провокаційного страйку польського віддавати ся звичайним своїм заняттям.

Коли цивільні органи державної влади в руках воюючої Польщі справді мають служити органами протипольської провокації, то українській людині присягує право звернути ся за охороною до властей військових і до самооборони.

Похід осередних держав проти Росії в обороні України?

Після нарад в німецькій головній квартирі.

Львів, 15. лютого 1918.

„Kölnische Volkszeitung“ пише:

Пришли дуже певні відомості, що большевики почали пересування своїх військ, щоби їх кинути проти України. Похід Троцького проти України є найбільшою небезпечкою для нової української держави. В міродатних кругах не думають визнавати ся всіх користий мира в Україною і тому не виключене, що наради в

німецькій головній квартирі покінчили ся важними рішеннями та що Німеччина і Австро-Угорщина піднімуть знова воєнні операції на російському фронті, щоб не допустити до побіди большевиків над українським правительством.

Українська армія передає Броди Австро-Угорщині.

(Таб.) Відень, 14. лютого 1918.

З воєнної пресової квартири доносять таке: На основі артикулу II. уст. 6, договору заключеного з Україною, який повертає status quo ante давних границь між Австро-Угорщиною і Росією, вчора наші війська увійшли до Бродів. Батальйон стрільців, який увійшов до міста, повитав бурмістр Бродів в присутности Ради 10 української дивізії. Також людність не поскупила обявляти сердечного привітання. Наслідком мирного заняття Бродів перейшло останнє більше місто у Східній Галичині знов в австро-угорські руки. Від червня 1916 було воно в російських руках.

ки, які мають переговорювати в справі нового завізнення оружя, прибули в справі привзначеня.

БЕРЛІН (Таб) 14. лютого. Доносив, що в понеділок представники в Яссах звернули увагу румунського уряду на далекоюсяглі наслідки зборювання політики. Нове румунське правительство прийняло до відома заяву сих представників заявляючи ся зі своєї сторони в графічний рух між Велико-Британією нією від понеділка застановлено.

БЕРЛІН (Таб) 14. лютого. Витиск „Matin“ пише, що вказує на положення в Румунії, і що положення в румунській критичне, бо вона окружена військовими або маскованими ворогами.

Приказ цісаря до армії

Львів, 15. лютого

Воєнна пресова квартира призначає приказ цісаря до армії в приводі російської про закінчене воєнного стану.

В своїм приказі цісар згадує про місяці війни, в якій австро-угорські війська жали натір російської армії в карпатських і карпатських боях. Са пригоди побірає австро-угорських військ уможливила проти Росії, в якій занято Львів, Бересте, а опісля успішну оборону в Цісар впевняє, що недалеким часом вони могли муть вернути доміа, щоби ставити будови краю.

Полонені Українці про український мир.

Йозефштадт (Чехія), 12. лютого 1918.

Українські полонені офіцери в Йозефштадті на першу звістку про заключенє мира в Україною післали таку депешу у Київ:

Раді народніх міністрів Української Республіки. Ми, полонені Українці офіцери й салдати табору Йозефштадт у Чехах, з великою радістю вітаємо Українську Народню Республіку в приходу завязання мира. Душею рвемо ся до праці в рідному краю. Слава Україні! Голова табору підполковник Перлик.

Зальцведель (Німеччина), 13 лютого 1918

„Українська Громада“ в таборі полонених у Зальцведелі посилає своїм дорогим землякам в Австрії найсердечнійші привіти з нагоди заключеня мира. Нехайже мир сотворить цілому українському народови кріпку й непохитну основу для дальших успіхів аж до здійсненя наших національних ідеалів! З порученя полонених д-р Володимир Левицький.

Державне банкрутство Росії.

ПЕТРОГРАД. (Аг.) Петроградська телегр. Агенція доносить ось що:

Проголошено такий розпорядок про уневажненє державних довгів, який прийнято на засіданню центрального вик. комітету в 3. лютого:

- 1) Усі державні позички, які втягнуло правительство російської буржуазії, проголошуєть ся в днє 1. грудня (ст. ст.) уневажненими. Купони з грудня не будуть вже плачені.
- 2) Також уневажнюють ся усі гарантії, які дали сі правительства за позички всяких підприємств.
- 3) Всі заграничні позички уневажнюють ся безусловно і без винятку.
- 4) Короткороченцеві облигації остають в силі. Відсотків не будеть ся платити. Самі облигації вистарчать за кредитові посвідки.
- 5) Незаможні державні які посідають уневажнену внутрішню (державну) позичку до висоти 10.000 рублів, одержать відшкодованє в фор

мі облигацій нової позички російської соціалістичної федеративної республіки.

- 6) Вкладки до державних шадниць і відсотки є ненарушасмі. Уневажнені позички, які виходять ся в посіданню шадниць, перейметь ся на державний довг.
- 7) Про відшкодованє стоваришень і т. п. опрацюють ся окремі постанови.
- 8) Провід ліквідації позичок обіймає найвисша рада народної господарки.
- 9) Виконанє є завданєм державного банку.
- 10) Незаможних ствердаєть окремі комісії. Вони мають право цілковито уневажнити ті ошадности, які набуто не дорогою праці, навіть тоді, коли сума не переступить 5000 рублів.

Переговори в Румунію.

БЕРЛІН (пр.) 14. лютого. Урядового до несеня про переговори в Румунію ще не ма, але належать прийняти, що румунські заступни

Последні переговори в Троцьку

Львів 15. лютого

З поінформованої сторони доноситься віденських дзєвників про последні переговори в Троцьку ось що:

Зраз 9. лютого, того ж самого дня о 2. год. над раном заключено договір, російська делегація нагло змагала до теперішню мирову програму. Троцьку доси домагав ся опороженя змагань і переведеня там публісанта, телеграмат, щоби границу визначила відомою з представників переговорюючирін. На те згодили ся представники союзів і ще 9. с. м. зложено таку комісію. Її наради однак, що не с. м., не довели до ніякого угодзу.

На повній засіданню слідуєтього дзєвник який вже не починає переговорювати тільки заяву, що Росія не може заключати воєнного мира тільки вважає воєнний стан своїм і заряджує демобілізацію.

В Харкові й Київі.

З оповідань очевидця.

Львів, дня 14. лютого 1918.

Большевики проти українських шпів, книжок і часописів. — Іх „віз смерти“ — іх рабушки. На київській дворці. — Перед ворехобном в Київі. — Українське військо на вулицях Київля. — Початок большевцького бунту. — Битва о Хосецьких. — Здобутє ерсе-ану укр. військом. — У С. С. в Київі. — Як виглядає большевцька агітація. — Замітки.

Довело ся мені, говорити з очевидцем важних подій харківських і київських. Він називаєть ся Іван Кушнірник і походить з Ізана Пустого (боршівського повіта). Се молодий, 30 літний мужчина, з укінченою народною школою, але з досить значною освітою і добрим спостерігачючим змислом.

Ось його оповіданє: Я попав ся в полон ще в жовтні 1914 р. в Карпатах. Як полонений жив я довгий час у Курську, в Харкові (9 місяців) потім був на руднику (в копальні), знов у таборі полонених на „Веселій Горі“ в Катеринославщині, потому знов у Харкові, відки я для 27. січня с. р. приїхав до Києва.

Харків був уже в руках большевцьких воєрохобників. Своє панованє в Харкові розпочали вони від того, що переаєвсім адемолювали там українську гімназію, де вчили ся головною мужицькі діти. Українську бібліотеку при тій гімназії знищили, книжки рвали на кусні, кажучи, що се протиревольюційні книжки. Нічого не помагало затежнюваня, що ті українські книжки взагалі про революцію не пишуть, бо вони на друковані ще перед війною. Колиж їх командантам показували учителі списи дітей, щоби не

реконати їх, що в тій школі вчать ся переважно діти селян, а не буржуа, — большевики відповідали: „То ви їх тут хочете вивчити на буржуї!“ В тій гімназії вчили також галицькі гімназійні учителі.

Крім гімназії закрили большевики й український дзєвник „Нову Громаду“, а всіх редакторів увязнили; потому випустили їх.

Та не всім приходило ся так легко видертися з їх рук. Хто попав ся до т. зв. „Віза Смерти“ (се іх величницький віз, що стоїть на дворці), той іде під воєнний суд і до двох днів звичайно рішаєть ся його доля. До того воза замкнули між ин. одного Українця за те, що привіз з Києва українські книжки. За те його судили й засудили на смерть — як мені оповідали опісля!

Сам Харків зараз по занятю большевиками підпав правильному рабункови. Передовсім вивезли большевики ма-уфактурні вироби, одіж і шкіру, а хліб і муку забирали навіть з пекарень.

— Чи в Харкові було українське військо?

— Було. — Большевики аговорювали його через своїх агітаторів. Іх агітація зовсім вроста, звичайна. — Ми, кажуть, ні з вами, ні з простим народом не воюємо, тільки з буржуазією. Заспокоють такю агітацію українські війська не звертали уваги на те, що большевцька артилерія вже обступила город. А як вони окружили Харків, тоді зажадали від українських військ, щоби зложити оружє. Боронити ся було запізно. Тай на те треба було там маж хоч і не більше сна як було, одначе свідоміших. Рабунк перекладаєть найліпше червона гвардія. Вона має приготовані на те вози й авта тай вивозить усе на дворець. Найлюбішій для неї складали годинникиря, золотників і т. н. Але всім не гордять і всякими иншими річами.

Великого ладу між большевцькими військами, що всакому легко вийзати з їх облоги, на передустку якої небуаь української зації. Я вийхав з Харкова на основі „Українського Комітету допомоги харківчанам“, на чолі котрої стоїть народний Українець з Тернопіллящини. Якийсь селянський шевчик, підозривав мене вправді, що я українець, але ще й він був Українцем, опісля мене, переречитавши мою українську дзєвничку, Поїзд, яким я їхав з Харкова, вгля й топив дровами. Ізза недостатку палива воєнного вогню ставав і в частім полі та огонь.

Зі мною їхало ще двоє Галичан: „Дністра“ т. Сподиакевич і республіканець зі Збяржжа п. Бучинський. Вони взяли з собою урядника „Дністра“ п. Бриттаня з Київля.

В часі, як ми їхали, большевцькі війська вже поїзтаву. На дворцях шукають оружє і по українським, і як хто говорить по українським, то відпевають йому в івські. Між ними є й чималі несподієвані інців, що називають себе „халданами“, але служба се переважно свідомі українці.

Як ми приїхали до Полтави, то зразу же в руках большевцьких, а недалеким часом тави, на захід від неї, вели ся боєві українськими військами. Крім того там большевцькі відділи польського війська в 8 сотень. З огляду на бої мусіли ми обііздити через Знаменку й Фастів. Там панував цікавий саскій.

І в Київі на дворці, куди на початку січня н. ст., був також спокій. На дворці люди, в руках богацьох Української російські також. Мої товариші оповідали

